

spijker gat

Art Zaaijer

spijker gat

Roman
Uitgeverij Grenstijd
Amsterdam
2024

© 2024 Art Zaaijer
Uitgeverij Grenstijd, Amsterdam 2024
Omslagontwerp: Art Zaaijer
Foto omslag: Art Zaaijer

ISBN: 9789465016450

www.grenstijd.nl
info@grenstijd.nl
art@zaaijer.nl

Alle rechten voorbehouden.

Drenthe

Het dorp bleek toch niet uitgestorven, bij het horen van de sirene waren de bewoners tevoorschijn gekomen. Zwijgend stonden ze op het pad naar hun voordeur, op de oprit van hun garage, de vrouwen met de armen over elkaar, de mannen met de handen in de zakken. Ze keken toe hoe de twee broeders de brancard naar de ambulance reden en hoe Lize meeliep. Ze hield haar hand op de riem waarmee Sjoerd op de brancard was vastgesjord, alsof ze wilde voorkomen dat hij nog eens zou vallen. Hank volgde op een paar passen afstand.

In een vloeiende beweging klapte het onderstel van de brancard in en werd Sjoerd naar binnen geschoven. De oudste broeder sloot de achterdeuren, sjokte langs de rood-witte zijkant van de ambulance, opende het voorportier en hees zich achter het stuur. De andere broeder leidde Lize naar de rechter zijde. Langzaam trok hij de schuifdeur open, Hank keek werkeloos toe. In de krappe ruimte vol noodapparatuur lag Sjoerd doodstil op de brancard, onherkenbaar door al het bloed op zijn gezicht. Lize stapte in, zonder naar Hank om te kijken. De broeder ging naast haar zitten en schoof de deur dicht.

Stapvoets reed de ambulance achteruit, als een dier dat zich terugtrekt uit een vreemd territorium, op zijn hoede voor de bewoners aan weerszijde van de weg. Langzaam draaiden hun hoofden mee met Sjoerd en met Lize, die in het binnenste van het passerende voertuig werden afgevoerd. De flitsen van de alarmlichten reflecteerden geluidloos op de gezichten van de toeschouwers, op de gevels van hun huizen. Aan het eind van de straat draaide de ambulance achteruit de hoofdweg op, stond even stil, trok op en was verdwenen. Van achter de bomen klonk de sirene weer. Als op commando draaiden de bewoners zich om en keken Hank aan. Verlamd stond hij midden

op straat voor het huis van Lize. De twee tonen van de ambulance stierven weg richting Emmen. Het was stil. Een verkleurd blad dwarrelde omlaag en viel voor Hanks voeten op de klinkers.

Deel 1

Het kanaal

Hank stopte met trappen. Met de wind in zijn rug leek het alsof hij zweefde, zo vlak was het asfalt van het pad op de dijk langs het kaarsrechte kanaal. De kronen van de dubbele rij bomen aan weerszijde van het pad waren vergroeid tot een gewelf dat het zonlicht buitensloot. Voor hem uit verdichtten de stammen en het bladerdak tot een groene tunnel waar het fietspad ver weg mee vervloede. Hij maakte weer vaart, maar er veranderde niets, er kwam geen einde aan de tunnel, de bomen en het pad bleven oplossen in één verdwijnpunt.

Er was geen aanleiding geweest om het kanaal een bocht te laten maken, een slinger te geven, er was geen reden geweest voor verfraaiing. De logica van de binnenvaart had de ingenieurs vrijgesteld van de plicht er iets moois van te maken. Men had het kanaal bovenop het oude land gelegd, in een rechte lijn; de kortste route. De weides en de scheve sloten liepen dood op de voet van de dijk, de polder berustte in het hoger belang van vaarwater. Hank passeerde een bankje, één plank als rugleuning en twee als zitting, op twee betonnen steunen. Het kon eigenlijk niet simpeler, niet degelijker, dit oer model had

alle ontwikkelingen in zit-design overleefd. Om de kilometer werd het ritme van de bomen langs het pad verstoord door zo'n bank. Waarom die bankjes waar geen mens gebruik van leek te maken?

Bij de volgende bank stopte hij, zette zijn fiets tegen een boom en ging zitten. De plank in zijn rug bood onbewogen weerstand, lekker hard, dat zat goed. Hij herinnerde zich deze zit, van het uitrusten na het voetballen met de andere jongens, in het buurtparkje.

Achter hem liep de dijk af naar het grasland dat door de sloten in lange vakken werd verdeeld, met hier en daar een boerderij. Voor hem klotsten de golfjes tegen de roestige beschoeiing, een stalen damwand, in de flank van de dijk geslagen als scheiding tussen groen en water.

Langs de oevers waakten de bomenrijen en de dijken over het kanaal, recht tot aan de horizon, en daar nog ver voorbij, overzichtelijk en saai, hier gebeurde helemaal niets.

Door een gat in het wolkendek scheen de zon op het water en op de bomen aan de overkant. Hank ging verzitten en strekte zijn benen. Hadden de ingenieurs met hun bankjes de passanten alleen de mogelijkheid willen bieden even uit te kunnen rusten? Of hadden ze gehoopt dat die enkele voorbijganger, als hij eenmaal zat, om zich heen zou kijken en de verborgen schoonheid van hun project zou zien?

Hij keek naar de grond. Tussen zijn schoenen lichtten kleine, witte steentjes op, ingewalst in het asfalt. Hij hield van asfalt. Het was wel hard, maar niet zo hard als straatstenen, of trottoirtegels. Zwart als drop wekte het de indruk nog kneedbaar te zijn. Het voegde zich naadloos in de omgeving, het kon scherpe bochten maken. Maar het vormde ook soepel de luie slingers van een wandelpad door het park. En zelfs dit fietspad had iets zachts, zoals het zich tussen de bomenrijen vleide in het gras van de bermen op de dijk.

Het kanaal miste die souplesse. Er naderde een schip. De zon was verdwenen. Het wateroppervlak had de grijstint van de bewolking aangenomen en leek zich te verzetten tegen de passage van de zwaar beladen Rijnaak. Als een barrière rees een bult van dik water op voor de boeg. Traag maar niet te stoppen drukte het schip de watermassa opzij. De stuurhut schoof in beeld, een aluminium doos met ruiten van spiegelglas. Op het achterdek werd een kooi van spijlhekken meegevoerd, met een opgesloten glijbaantje, een driewieler en een plastic zandbakje in de vorm van een groene schildpad. Geen mens te bekennen. Het kind werd binnengehouden, in de stuurhut, of benedendeks in één van de stalen kamers.

Met het schip vervaagden de attributen van het onbekende kinderleven. De speelgoedkleuren gloeiden na achter de tralies.

De pont

In de stad waren mooie meisjes nooit alleen, altijd waren er vriendinnen, moeders of wat jongens, die om hen heen hingen. De meisjes glimlachten en verscholen zich achter hun telefoon, onbereikbaar voor gewone stervelingen, al die aandacht interesseerde hen niet.

Op de pont waren ze voor even niet omgeven door bondgenoten of bewonderaars. De overtocht dwong ze een moment tot stilstand. Onbewaakt konden ze even ontspannen tussen twee optredens, onderweg naar vrienden, naar een volgend feestje.

Scootermeisjes zaten op de punt van hun zadel, in skinny jeans met scheuren op de knieën. Met hun benen gestrekt, iets gespreid door de breedte van de scooter, haalden hun witte gympen net de grond. Deze zomer waren de topjes nog kleiner, het scootermeisje naast Hank droeg een zwart dingetje, niet meer dan een frontje dat over haar boezem was gespannen met een veter die zigzagde over haar blote rug. De matzwarte helm en die spiegelende Ray-Ban, waarom had deze gevechtspilote, deze heldin haar virtuele wereld van games en actiefilms verlaten? Wat deed ze hier, op de pont?

Fietsmeisjes waren niet zo ongenaakbaar, ze hadden soms zelfs iets kwetsbaars. De hele zomer droegen ze al korte spijkerbroekjes en fladderbloesjes, als nieuwe hippies. Hun voeten, in afgetrapte laarsjes of in sandalen met dunne riempjes, hadden ze stevig op het stalen dek geplaat, een barrel van een fiets tussen hun lange, bruine benen. De fietsmeisjes keken niet altijd op hun telefoon. Soms schonken ze hun aandacht aan een langs scherende meeuw, aan een passerend vrachtschip. De draaiwinden op het voordek speelden met hun lange haar.

Hank kon niet zeggen of dat donkerblond haar eigen kleur was. Natuurlijk, besloot hij. Ze viel niet direct op. Een scherp profiel, en toch een vriendelijke blik, meende

hij van schuin achter haar te zien. Onopvallend mooi, zonder de make-up en tattoos die moderne meisjes zo moeilijk maakten. Haar gele vestje, half dichtgeknoopt, tekende haar taille boven de donkerblauwe spijkerbroek zonder scheuren. Met twee handen aan het stuur wachtte ze ontspannen. Ze draaide haar hoofd en keek over het water naar het westen, waar het ijle licht de zee verraadde. De pont legde aan, de mensen verdrongen zich om van boord te gaan. Het lukte hem niet zich met zijn fiets naast haar te manoeuvreren. De klep ging omlaag, hij liep vast in een groepje toeristen, zij zigzagde door het gedrang voor de pont en verdween in de chaos achter het station. Richting Oost lichtte het geel van haar vestje op tussen de andere fietsers. Langs de IJ-oever verkleinde hij zijn achterstand, op de helling naar de brug verloor hij weer terrein. Een ingeschakelde e-motor zou hem tot bejaarde degraderen, hij zette door op spierkracht. Hijgend kwam hij twintig meter na haar boven. Voor hem uit flakkerde haar haar als een vlam, heuvelaf, in het tempo van doortrappen zonder weerstand. Met wat extra inspanning liep hij op haar in. Het gele vestje deinde op haar donkerblauwe heupen. Haar dijen zetten aan om het volgende stoplicht te halen, onderaan de helling. Het licht sprong op rood, ze remden allebei voluit. Opeens stond hij naast haar.

Ze wachtte, zittend op het zadel. Met een gestrekt been en een ontblote enkel beroerde de bal van haar voet het aardoppervlak, vlak naast zijn grote schoen. Ze keek naar het stoplicht, rechts boven hen, haar gezicht bleef voor hem verborgen. Was zijn nahijgen van de klim te horen, had ze in de gaten dat hij naast haar stond, dat hij zo dichtbij was?

Op het rechte stuk na de brug hield ze een rustiger tempo aan. Ze had vast een vriendelijke lach, een meisje dat in deze stad zo'n vestje droeg, moest wel een vriendelijke lach hebben. Hank ging zo dicht achter haar fietsen dat zijn voorwiel haar spatbord nog net niet raakte. De

blauwe broek spande om haar billen, die iets over de rand van het zadel stulpten. Hij meende haar te ruiken. Elk moment kon ze zijn nabijheid voelen, hij vertraagde en liet haar dertig meter uitlopen.

De vernieuwing van dit deel van de stad was voltooid, de grote gebouwen stonden strak in het gelid. De variatie in architectuur werd teniet gedaan door de gelijke hoogte van de massieve woonblokken. Een oplettende voorbijganger kon door de smalle tussenstraatjes de haven nog net zien. Aan de overkant van het water, op het eiland, was destijds één van zijn eerste ontwerpen gebouwd.

Er zijn heel wat belangstellenden afgekomen op de feestelijke oplevering van het rijtje panden aan het nieuwe grachtje in het her-ontwikkelde havengebied. De gasten drommen enthousiast samen voor het grachtenpand dat door één van de andere jonge, veelbelovende architecten is ontworpen. De paarse kozijnen worden over de volle vier verdiepingen omlijst met donkerbruine baksteen. Hank kijkt omhoog. Paars en donkerbruin, kleuren die hij nog nooit heeft toegepast. Hij vermijdt kleur. Met materialen als blank aluminium, roestvrijstaal en wit geschilderd hout weet hij kleurkeuzes te ontlopen. Zijn collega is uit een heel ander hout gesneden. De omstanders lijken de fel gekleurde kozijnen te waarderen. En ook de vreemde patronen van het metselwerk, ergens tussen Amsterdamse School en Hollands Traditionalisme in, lijkt iedereen mooi te vinden.

Mooi en lelijk zijn verouderde begrippen, stelt hij bij de bouwvergaderingen, bij de planpresentaties. Goed of niet goed, daar gaat het om. Een goed gebouw doet wat het moet doen, het is gemaakt van degelijke materialen en watert niet in, zodat niet twee maal per jaar de man met de kitspuit langs moet komen. En nog belangrijker, het is en blijft bruikbaar. Een goede woning heeft een hoofdslaapkamer waar een flink tweepersoonsbed soepel

in past, en heeft geen dragende wanden op plekken die een verandering van de indeling van het huis onmogelijk maken.

Langs het grachtenpand dat hij heeft ontworpen, komt een groepje opdrachtgevers aangelopen. Niemand kijkt omhoog, ook al schittert de gevel van zijn ontwerp met veel glas en aluminium in de middagzon.

Bij het volgende stoplicht sloeg ze linksaf, door rood, dwars over het kruispunt. Hier kon hij rechtsaf slaan, terug naar de stad. Hij keek over zijn schouder en volgde haar, ook door rood licht.

Ze reed de stoep op, tot onder een woongebouw op hoge betonnen kolommen. Hank kende de mastodont, geheel met zinken gevelplaten bekleed, het was één van de architectonische hoogstandjes in dit deel van het havengebied. Terwijl hij passeerde, zette ze haar fiets tegen de glazen liftkoker, die boven haar in de buik van het gebouw verdween. Hij stopte langs de stoeprand, in de dekking van een rij ondergrondse vuilcontainers. Ze boog zich voorover en zette haar fiets op slot, terwijl haar vestje openviel. Hij moest zich afwenden, veinsde iets in de klep van de container te gooien. Voorzichtig keek hij op. Ze was verdwenen.

Thuis

Het was bewolkt. Niet zwaar bewolkt, of licht bewolkt met af en toe een zonnetje. Gewoon bewolkt, met daglicht zonder schaduw, zonder aanleiding voor een zomers gevoel.

De balustrade van zijn dakterras was helemaal van glas, geen spijlen, geen railing, alleen maar glas. De smalle bovenkant drukte in Hanks handpalmen. Dit onderdeel van het appartementengebouw bood geen houvast.

Aan de overkant vertrok een trein. Twee ponten passeerden elkaar.

Ze had er van gedroomd om zo te wonen; wel in de stad, maar niet met al dat gedoe om je heen, lekker hoog, met uitzicht op het centrum, en met een flink terras. Het woord Penthouse irriteerde hem, het herinnerde hem aan de glossy concurrent van de Playboy. Tijdens het zoeken, bij bezichtigingen, had hij het woord regelmatig gehoord, uit de mond van een makelaar of gebruikt door jonge kopers met verbazend veel geld. Hadden ze dat allemaal met hard werken verdiend? Penthouse. Hank had even overwogen het appartement toch maar niet te kopen.

Sylvia was helemaal gelukkig, zo had ze het zich precies voorgesteld. Ze woonden er nog geen maand toen er borstkanker werd geconstateerd. Vijf maanden later was ze dood.

Hun vrienden waren vooral haar vrienden. Die hadden hem nog een paar keer opgezocht en bleven toen weg. Zelf had hij al langer geen vrienden meer.

Hij was er nooit goed in geweest, vriendschap. Vaak genoeg was hij uitgenodigd door oude bekenden uit zijn studietijd, uit de tijd dat hij muziek maakte, en later door collega's waar hij goed mee samenwerkte. Steeds vaker had hij verstek laten gaan bij weer een feestelijke opening van een gebouw, bij de zoveelste eerste paal. Met een

smoes had hij zich afgemeld voor de excursies, voor de etentjes.

Af en toe hadden zich nog gelegenheden aangediend waar hij echt niet kon ontbreken. Het zweet had hem op de rug gestaan in het benauwde zaaltje, de overvolle galerie, de tuin vol uitgelaten generatiegenoten. Loyaal had hij deelgenomen aan de gesprekken over de huizenprijzen, de kinderen, de voorspelbare werkelijkheid.

Met een paar biertjes op, bekneeld tussen de koetjes en kalfjes, had hij nog wel eens een provocerend standpunt ingenomen. Hij hoorde zichzelf praten en was zich steeds meer gaan storen aan zijn eigen stelligheid. Al langer was hij zich bewust van de relativiteit van zijn intelligentie, er waren zoveel mensen die meer hadden gelezen, die slimmer waren dan hij, ook al leek dat meestal niet te gelden voor zijn gespreksgenoten. Hun bijdrage aan de discussie was vaak minimaal. Dat verwarde hem. Vielen ze stil omdat ze onder de indruk waren van zijn inzichten, was hij echt slimmer? Of verzwegen ze hun kennis van zaken? Spreken is maar zilver. Hij was de recepties, de feestjes nog meer gaan mijden. De uitnodigingen waren vanzelf opgedroogd.

Bij de festiviteiten in Sylvia's vriendenkring werd niets van hem verwacht. Daar had hij niet het gevoel medeverantwoordelijk te zijn voor het slagen van de avond, daar hoefde hij zich niet te gedragen zoals potentiële opdrachtgevers dat van hem verwachtten, hoefde hij niet de intelligentie te simuleren die allerlei collega's en exen hem toedichtten. Als buitenstaander mocht hij op de achtergrond blijven. Het stoorde niemand als hij zich schuil hield in de keuken of de tuin. Hij had zelfs wel lol gekregen in deze feestjes, waar hij met een sterk verhaal uit een succesvol verleden gemakkelijk bewondering oogstte. Nadere kennismaking met de vrienden van Sylvia temperde dat genoeg. De dronken mannen bleken veel gevraagde

animatiespecialisten, de rommelige vrouwen gelauwerde documentairemakers, ook bij deze vreemde vogels moest hij alert blijven. Naar de feestjes van Sylvia's vrienden was hij ook steeds minder meegegaan.

Hank ging zitten in één van de twee ligstoelen die ze direct had aangeschaft. Met de rugleuning rechtop keek hij over het water. Het doffe daglicht ontnam het panorama haar kleur, het reduceerde de stad tot bebouwing, nergens accenten, geen zonzijdes of schaduwkanten. De tweede ligstoel stond achter hem in de hoek van het terras, weggedraaid van het uitzicht. Hij had de stoel voor haar op de zon gericht, de laatste keer dat ze buiten had gezeten, alweer een zomer geleden.

Voor hem de stad, achter hem de lege stoel. Hank stond op, liep naar de hoek van het terras en drukte de rugleuning van de stoel naar voren. Zijn beweging stokte, de leuning half ingeklapt. Hij kon niet doordrukken, er was teveel weerstand. Langzaam trok hij de rugleuning terug in de oorspronkelijke stand, iets achterover.

Besluiteloos stond hij naast de stoel. Met zijn armen slap langs zijn lijf keek hij naar de ligstoel bij de glazen balustrade. Hij draaide Sylvia's stoel naar het uitzicht, liep naar de rand van het terras en sleepte de andere stoel aan de rugleuning achteruit. Hij boog zich voorover en verschoof het voeteneind iets, zo stonden de twee stoelen weer netjes naast elkaar.

Het museum

Er slenterde een vrouw voor hem langs. Zoals de meeste bezoekers hield ze een audiotour-apparaat tegen haar oor. Een flard Spaans ontsnapte terwijl ze naast hem ging zitten. Op aanwijzing van de virtuele gids draaide ze haar hoofd naar links. Hank glimlachte naar haar. Met iemand naast hem wekte hij niet de indruk alleen te zijn en viel het minder op hoe lang hij hier soms zat. Traag draaide ze haar hoofd naar rechts, zich niet bewust van zijn aanwezigheid.

Het bankje zonder rugleuning had een grijsblauwe bekleding, in de tint van de wanden. De vering was zacht genoeg om lang te kunnen zitten, zonder weg te zakken en een warme kont te krijgen. De bankjes, op de grens van de centrale doorloop en de kabinetten, kanaliseerden de bezoekersstroom. Onopvallend vormden ze een buffer tussen de mensen die de schilderijen bekeken en zij die door de eregalerie voorbij sjokten.

Een groep bezoekers kwam het kabinet binnen en ontnam hen beide het zicht op de schilderijen. De blokkade vormde voor de vrouw geen aanleiding de audiotour te onderbreken. Na de drie minuten die de toelichting op dit kabinet duurde, stond ze op en slenterde de eregalerie in. Ze had haar helemaal niet gezien.

Voor hem verdunde de groep, plotseling was ze weer zichtbaar. Hank aarzelde een moment, kwam overeind en liep langzaam naar haar toe. Ze stond bij de tafel onder het raam. Bedachtzaam schonk ze melk in een kom, haar hoofd iets schuin, haar blik langs de rand van de kruik op de stromende melk gericht. Ze had haar mouwen opgestroopt, bleke armen, gebruide handen. Vol toewijding was ze aan het werk, ingetogen, en trots. Nee, trots was ongepast, trots grensde aan hoogmoed, hoogmoed was haar vreemd. Het was plichtbesef, ze wist

wat er van haar verwacht werd, de melk mocht niet verspild worden, een fout was zo gemaakt. Ze liet zich niet afleiden, ze concentreerde zich op haar werk, kalm en kwetsbaar.

‘Moet je die broden zien,’ wees een vader naast hem zijn zoontje, ‘net echt.’ Met zijn dikke vinger raakte de man bijna de mand met de broden aan.

Hank had nog niet geluncht. Hij zou haar wat van het lichte brood met die zaden willen vragen dat in stukken gebroken naast de aardewerken kom op de tafel lag, zo voor het grijpen. Langzaam vulde de kom zich. Op een rustiger moment zou hij het straaltje hebben kunnen horen. Ze zouden samen wat melk kunnen drinken, even uit kunnen rusten, ze was vast sinds vanmorgen vroeg in touw.

‘Die is ook heel beroemd,’ wees de vader naar Het straatje, links van haar. Met zijn mollige hand op het achterhoofd van de kleine jongen dirigeerde hij hem liefdevol naar het huisje in Delft.

Voor even was hij met haar alleen. Verlegen sloeg ze haar ogen neer en concentreerde zich op haar werk. Of nee, ze was niet verlegen, het was bescheidenheid, dit was haar taak, een bescheiden, maar belangrijke taak. Hij zette een stap naar haar toe. Het blauw van haar schort verdiepte, haar gele hes straalde warm, de melk ruiste in de kom. Melk, waar elk mensenleven mee begon. Het stromen van dat kleine straaltje, vereeuwigd in gestolde tijd, illustreerde de oneindigheid van die tijd, van het leven. Zijn ouder worden deed niet ter zake. Het zorgen voor melk en brood was belangrijker dan eigen tijd en dood. Hank sloeg zijn ogen neer en deed een paar passen achteruit. Het bankje stond er verlaten bij, hij ging weer zitten.

Het kanaal

Ver weg klonk het diepe gedreun van een scheepsmotor, door de wind over het water meegevoerd, was het geluid al te horen voordat het schip zich liet zien. In de verte doemde een sleepboot op, zo'n boot die niet was gebouwd om te varen zonder sleep. De gedrongen romp en de stompe boeg maakten het onmogelijk de kracht van de motor om te zetten in extra snelheid. Het varen was zwoegen, als een werkpaard dat stampte door de zeeklei, zonder ploeg.

In het weekend was het rustig op het water. Dan was het drukker op de dijk, met wieleramateurs, die in hun kleurige outfits de schemering onder de bomen voor even opfleurden. Als Hank op een bankje zat en over het water keek, schrok hij zich rot wanneer zo'n groepje onverwacht voorbij flitste. De wielrenners kondigden zich niet aan. In een windvlaag en een ruis van harde bandjes en gesmeerde kettingen vlogen ze voorbij. Soms boog Hank zich voorover om de wielrenners na te kijken. Ondanks de hoge snelheid duurde het minuten voor hun signaalkleuren opgingen in het donkergroen van de tunnel.

Het was druk op het kanaal. De sleepboot werd ingehaald door een leeg binnenvaartschip. Hoog op het water ondervond het amper weerstand, in volle vaart verdween het alweer uit het zicht, de sleper leek bijna stil te staan. Uit de andere richting naderde een zwaar beladen zandschip. De gangboorden waren onder water verdwenen, de bergen zand leken zich los over het kanaal te bewegen, voorafgegaan door een boeg en geduwd door een stuurhut en een kajuit. Een keurig schip, met frisse gordijntjes voor de ramen en een Opel op het dek. SYLVIA las Hank. Hij staarde de letters na, die vervaagden tot een witte veeg op de achterplecht.

Ze was niet uit zijn leven verdwenen. Voor zijn gevoel was ze er nog, zoals een ledemaat de indruk kon wekken er nog te zijn, ook al was het verloren gegaan, geamputeerd na een ongeluk. Ze was niet verdwenen, maar ze ontbrak, waar hij haar voelde bleek het leeg. Geluk en tegenspoed waren niet te voorspellen, en aan tegenspoed was niet te ontkomen. Dat besef had zijn gevoelens gesmoord. Hij had niet meer zoveel gevoelens, niet voor anderen, niet voor zichzelf, alsof ze op waren. De emoties die bij tegenspoed in anderen ontbrandden, waren bij hem juist gedoofd. Wat restte was berusting, na die stomme pech. Verdriet kon gedeeld worden, verwerkt worden, daarna was er mee te leven. Met berusting ging dat niet. Berusting was geen emotie, het was een constructie om emoties te stabiliseren, om ze hanteerbaar te maken, zodat ze afgevoerd konden worden, naar moeilijk toegankelijke bergruimtes. Berusting was een staat van zijn, met een constante druk, zoiets als de zwaartekracht. Het was een onzichtbare belemmering, die elk handelen bemoeilijkte. Wat zou het leven bewegelijk zijn zonder.

Als ze geen optreden hebben, gaat hij uit, drie, vier keer per week, drinken en dansen. De crisis heeft zich van langdurig naar permanent ontwikkeld, niemand heeft de illusie ooit nog een baan te krijgen, laat staan een eigen huis of gezin; een leven zonder kansen, No Future. En dus dansen ze, op alles dat stuijtert dat groovert, op de New Wave van de bands waarvan ze de concerten bezoeken, op soul van jaren geleden, de nieuwste disco, alles door elkaar. Met heel veel biertjes en wat borrels wordt de crisis bezworen en dansen ze door, bezweet, in snikhete Disco's, in dichte sigarettenrook, in kelders van kraakpanden, heerlijk lange nachten. Hij danst met de vaste vrienden, alleen, tegenover een wild vreemde, omdat ze op zijn lievelingsnummer net zo